

Bài 41 HẠT KÍN - ĐẶC ĐIỂM CỦA THỰC VẬT HẠT KÍN

Chúng ta đã biết và quen thuộc với nhiều cây có hoa như : cam, đậu, ngô, khoai,... Chúng cũng còn được gọi chung là những cây Hạt kín. Tại sao vậy ? Chúng khác với cây Hạt trần ở đặc điểm quan trọng gì ?

▼ Từng nhóm 2 – 3 người hãy quan sát cây của nhóm mình đã chuẩn bị trước, và ghi nhớ các đặc điểm.

a) Cơ quan sinh dưỡng

- Thân : dạng thân (thân gỗ hay thân cỏ), kích thước (to, nhỏ hay trung bình).
- Lá : cách mọc, kiểu lá (lá đơn hay lá kép), kiểu gân lá.
- Rễ : nếu có thể, hãy nhổ một cây con quan sát rễ, xác định kiểu rễ (rễ cọc hay rễ chùm).

b) Cơ quan sinh sản

- Hoa : cách mọc (đơn độc hay thành cụm).
- Đài : màu sắc của đài.
- Tròng : màu sắc, cánh hoa rời hay dính.
- Nhị : đếm số nhị.
- Nhụy : dùng dao cắt ngang bầu nhụy để xem noãn ở trong đó, noãn nhiều hay ít, hay chỉ có một.

☐ Ở hoa, các lá noãn khép kín thành bầu mang noãn bên trong, do đó khi tạo thành quả thì hạt (do noãn biến thành) cũng được nằm trong quả. Hạt như vậy gọi là *hạt kín*.

▼ Lấy một quả để kiểm tra lại điều trên.

- Trao đổi giữa các nhóm hoặc quan sát thêm một số cây khác như : dâm bụt, đậu, cải, ổi, bưởi, cà, bí ngô, huệ, lay ơn,... Sau đó lập thành bảng, ví dụ :

STT	Cây	Dạng thân	Dạng rễ	Kiểu lá	Gân lá	Cánh hoa	Quả (nếu có)	Môi trường sống
1	Bưởi	gỗ	cọc	đơn	hình mạng	rời	mọng	ở cạn
2	Đậu	cỏ	cọc	kép	hình mạng	rời	khô, mở	ở cạn
3	Huệ	cỏ	chùm	đơn	song song	dính		ở cạn
4	Bèo tây	cỏ	chùm	đơn	hình cung	dính		ở nước

- Từ bảng trên, hãy nhận xét sự đa dạng của các cây có hoa.

Hạt kín là nhóm thực vật có hoa. Chúng có một số đặc điểm chung như sau :

Cơ quan sinh dưỡng phát triển đa dạng (rễ cọc, rễ chùm, thân gỗ, thân cỏ, lá đơn, lá kép,...), trong thân có mạch dẫn hoàn thiện.

Có hoa, quả. Hạt nằm trong quả (trước đó là noãn nằm trong bầu) là một ưu thế của các cây Hạt kín, vì nó được bảo vệ tốt hơn. Hoa và quả có rất nhiều dạng khác nhau.

Môi trường sống đa dạng. Đây là nhóm thực vật tiến hoá hơn cả.

Câu hỏi ?

1. Đặc điểm chung của thực vật Hạt kín ?
2. Giữa cây Hạt trần và cây Hạt kín có những điểm gì phân biệt, trong đó điểm nào là quan trọng nhất ?
- 3* Vì sao thực vật Hạt kín lại có thể phát triển đa dạng phong phú như ngày nay ?
4. Kể tên 5 cây Hạt kín có dạng thân, lá hoặc hoa, quả khác nhau.

Em có biết ?

- Thực vật Hạt kín có khoảng 300 000 loài (chiếm 4/7 tổng số loài thực vật hiện biết), trong đó ở Việt Nam có khoảng trên 10 000 loài.

- Bèo tấm là cây Hạt kín bé nhất và đơn giản nhất : cơ quan sinh dưỡng chỉ là một phiến nhỏ, mỏng, màu lục với một rễ.

- Cây nong tằm ở Nam Mĩ có lá khổng lồ, đường kính tới hơn 1m, trông như một chiếc nong nổi trên mặt nước (H.41).

Hình 41. Cây nong tằm